

การชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย (ต่อ)

คำถาม

นายก้านยืมรถยนต์ของนายยาวไปใช้โดยมีกำหนดคืนภายใน 7 วันนับแต่วันยืม หลังจากนั้น 10 วันต่อมา นายก้านได้ประสบอุบัติเหตุขณะขับรถยนต์คันที่ยืมมาจากนายยาว โดยถูกรถบรรทุกสิบล้อที่นายกึ่งขับด้วยความเร็วชนรถยนต์ที่นายก้านขับตกคูน้ำทำให้รถยนต์คันดังกล่าวพังเสียหายมากจนไม่สามารถที่จะซ่อมแซมได้

ใครจะเป็นผู้รับบาปเคราะห์ในภัยพิบัติ และผลจะเป็นอย่างไร

พิจารณาตามหลักเกณฑ์วินิจฉัยความรับผิดชอบ

I. ความผิด

- ถ้าภัยพิบัติที่เกิดเป็นความผิดของคู่สัญญา ฝ่ายใด ฝ่ายที่ผิดเป็นผู้รับภัยพิบัติ
- กรณีนี้ความผิดเกิดจากฝ่ายใด?
- ลูกหนี้เพราะเป็นผู้ผิดนัด ผลตามมาตรา 217

พิจารณาตามหลักเกณฑ์วินิจฉัย (ต่อ)

- 1. ใช้มาตรา 370 ได้หรือไม่?
- ไม่ได้ เพราะสัญญาขี้มไม่เป็นสัญญาต่างตอบแทน และไม่มีวัตถุประสงค์โอนทรัพย์สิน
- 2. ใช้มาตรา 371 ได้หรือไม่?
- ไม่ได้ เพราะไม่ใช่สัญญาต่างตอบแทน และไม่มีเงื่อนไขบังคับก่อน
- 3. ใช้มาตรา 372 ได้หรือไม่?
- ไม่ได้ เพราะไม่ใช่สัญญาต่างตอบแทน

คำตอบ

- นายกำนั ยีมรถยนต์ของนายยาว กำหนดคืนภายใน 7 วันอันเป็นการกำหนดเวลาการชำระหนี้ตามวันเวลาแห่งปฏิทิน เมื่อครบกำหนดแล้วไม่ส่งคืน นายกำนั จึงตกเป็นลูกหนี้ผิดนัดตาม มาตรา 204 เมื่อรถยนต์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้เกิดอุบัติเหตุเสียหายทั้งคันจนพ้นวิสัยที่จะส่งคืน ให้เจ้าหนี้ได้ แม้เหตุที่ทำให้การชำระหนี้เป็นพ้นวิสัยจะเกิดจากบุคคลภายนอกคือนายกิง แต่นายกำนั ซึ่งเป็นลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดก่อน ย่อมต้องรับผิดชอบในการที่การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย ในระหว่างที่ตนผิดนัด ตาม มาตรา 217
- ดังนั้นนายกำนั จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่นายยาว

ฎีกาควรจำ

- คำพิพากษาฎีกาที่ 1074/2546
- มีข้อตกลงให้เจ้าหนี้ส่งมอบข้าวเปลือกของตนให้ลูกหนี้สีเป็นข้าวสารแล้วส่งคืนข้าวสารแก่เจ้าหนี้ โดยเจ้าหนี้ตกลงให้ค่าตอบแทนแก่ลูกหนี้เป็นปลายข้าวและรำข้าว ถือเป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง เมื่อขณะที่ไฟไหม้โรงสีไม่มีข้าวเปลือกแล้วมีแต่ข้าวสาร แสดงว่าข้าวสารที่ลูกหนี้จะต้องส่งมอบแก่เจ้าหนี้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้ว

ฎีกาควรจำ

- คำพิพากษาฎีกาที่ 5243/2550
 - ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าพระพิมพ์จิตรลดาชุดทองคำจัดสร้างเพียง 2,358 ชุด ผู้จัดสร้างได้จัดสรรให้ผู้รับจองต่างๆ ไปหมดแล้ว จำเลยเป็นผู้รับจองได้รับมอบพระพิมพ์จิตรลดาชุดทองคำพิพาทมาแล้ว ก็มีได้ส่งมอบให้แก่ โจทก์ผู้สั่งจองจากจำเลย แต่กลับส่งมอบให้แก่บุคคลอื่น พระพิมพ์จิตรลดาชุดทองคำที่พิพาทจึงไม่มีเหลืออยู่อีกแล้วทั้งที่ผู้จัดสร้างและจำเลย ดังนั้น การชำระหนี้ของจำเลยที่จะต้องส่งมอบพระพิมพ์จิตรลดาชุดทองคำที่พิพาทให้แก่โจทก์จึงกลายเป็นพ้น วิสัยจะทำได้เพราะพฤติการณ์ที่จำเลยซึ่งเป็นคู่สัญญาจะต้องรับผิดชอบ จำเลย จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์เพื่อค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระ หนี้ตาม ป.พ.พ.มาตรา 218
- วรรคหนึ่ง

ฎีกาควรจำ

- ลูกหนี้ไม่สามารถส่งมอบข่าวสารให้เจ้าหนี้ได้ เนื่องจาก ไฟไหม้โรงสี โดยไม่ปรากฏว่า เกิดจากการกระทำของผู้ใดจึงถือไม่ได้ว่าเหตุที่เกิดไฟไหม้โรงสีนั้นเนื่องจากพฤติการณ์ที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ การชำระหนี้ด้วยการส่งมอบข่าวสารแก่เจ้าหนี้ย่อมกลายเป็นพ้นวิสัย เพราะพฤติการณ์ซึ่งลูกหนี้ **ไม่ต้องรับผิดชอบ** ตามมาตรา 219 วรรค 1

ลูกหนี้ผิดนัด

1) ลูกหนี้ผิดนัดเพราะเจ้าหนี้ได้เตือนแล้ว (มาตรา 204 วรรคหนึ่ง)

1. หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว
2. เจ้าหนี้ ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว
3. ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้

**2) ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด โดยมีพักต้องเตือน
(มาตรา204 วรรคสอง,206)**

**1.หนี้ที่กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้แน่นอนตาม
วันแห่งปฏิทิน**

**2.หนี้ที่มีข้อตกลงบอกกล่าวล่วงหน้าซึ่ง
อาจคำนวณนับได้ตามปฏิทิน**

3. หนี้ละเมิด

ผลของการที่ลูกหนี้อัดนัด

- 1) เจ้าหนี้อาจมีสิทธิเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหาย(มาตรา215)
- 2) ถ้าการชำระหนี้กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะบอกปิดไม่รับชำระหนี้ และจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนได้(มาตรา 216)
- 3) ถ้าการชำระหนี้ตกเป็นพ้นวิสัย(ระหว่างเวลาที่ลูกหนี้อัดนัด) เจ้าหนี้อาจมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ เว้นแต่ความเสียหายนั้นคงต้องเกิดขึ้น แม้ได้ชำระหนี้ทันเวลากำหนด (มาตรา217)

ผลของการที่ลูกหนี้ผิดนัด (ต่อ)

4) ถ้าหนี้เงินนั้น เจ้าหนี้มีสิทธิคิดดอกเบี้ย ร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี เว้นแต่ จะเรียกดอกเบี้ยได้ สูงกว่านั้นแต่จะคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยใน ระหว่างผิดนัด ไม่ได้ (มาตรา224)

5) ถ้าหนี้เป็นการส่งมอบวัตถุ แล้ววัตถุเสื่อม เสียไปหรือราคาตกต่ำ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียก ดอกเบี้ยในเงินค่าสินไหมทดแทนในอัตรา ร้อยละ 7.5 ต่อปี (มาตรา 225)

ข้อยกเว้นลูกหนี้ไม่ผิดนัด

- มีพฤติการณ์ที่ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเกิดขึ้นเป็นเหตุให้ลูกหนี้ไม่อาจชำระหนี้ได้ทันกำหนด
- เช่น เหตุสุดวิสัย อุบัติเหตุ หรือเจ้าหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด